

**Leidschendam-
Voorburg**

Aan de raad van de gemeente
LEIDSCHENDAM-VOORBURG

Datum 7 juli 2026

Nummer 4613

Onderwerp Raadsbrief Informeren over afwikkelen motie preventie en aanpak zorgfraude

Portefeuillehouder Burgemeester Vroom

1. Aanleiding

Tijdens de commissievergadering op woensdag 25 juni 2025 heeft burgemeester Vroom toegezegd de raad te informeren over de aanpak zorgfraude. Daarnaast is in de raadsvergadering van 8 juli 2025 de motie Preventie en aanpak zorgfraude (893) aangenomen.

In de motie Preventie en aanpak zorgfraude wordt gevraagd om een integrale aanpak zorgfraude te ontwikkelen, met oog voor de kwetsbaarheid van de zorgsector voor criminele ondermijning en daarbij informatie te geven over de huidige constatering van het Regionale Informatie- en Expertise centrum (RIEC) over zorgfraude in de gemeente Leidschendam-Voorburg en in de regio.

De motie is ingediend nadat uit de accountantsverslagen duidelijk was geworden dat de gemeente nog niet beschikte over een frauderisicoanalyse en dat er onzekerheid bestond over de geleverde prestaties binnen de Wmo, de jeugdzorg en het pgb. Landelijke schattingen laten bovendien zien dat jaarlijks een aanzienlijk deel van het zorgbudget weglekt naar frauderende zorgaanbieders. Ook regionale onderzoeken van het RIEC en signalen vanuit Stichting Informatie Knooppunt Zorgfraude (hierna: IKZ) benadrukken dat zorgfraude een groeiend risico vormt. Deze raadsbrief dient als beantwoording van zowel de toezegging als de motie.

2. Inhoudelijke uiteenzetting

Achtergrond informatie

Het RIEC is een samenwerkingsverband van diverse overheidsinstanties, waaronder gemeenten en politie, dat zich richt op de bestrijding van georganiseerde criminaliteit. Dit betekent dat het RIEC niet zelf signalen oppakt, maar voor concrete signalen doorverwijst naar het IKZ. Het IKZ brengt vanuit haar wettelijke taak signalen rondom (een vermoeden van) zorgfraude samen, vervolledigt deze met informatie van samenwerkingspartners (verrijking) en deelt waar nodig ook weer informatie met samenwerkingspartners zodat er maatregelen genomen kunnen worden. Het

RIEC en het IKZ besteden daarnaast ook aandacht aan bewustwording, bijvoorbeeld door het in kaart brengen van trends en ontwikkelingen en het delen van kennis.

Uit verschillende regionale en landelijke onderzoeken blijkt dat zowel bij verstrekking in natura als in de vorm van een pgb het de zorgaanbieder is die fraude pleegt, in toenemende mate op grote schaal, waarbij ook sprake kan zijn van ondermijning. De lokale aanpak zal zich daarom richten op het voorkomen en bestrijden van fraude door de zorgaanbieder. Dat betekent een aanpak die zich op de volle breedte richt, van toezicht tot handhaving. Een gemeente kan immers pas handhaven als een toezichthouder toezicht heeft uitgeoefend en een adviesrapport met handhavingsmaatregelen heeft opgesteld. Er wordt een integrale aanpak beoogd vanuit de domeinen jeugd, zorg en veiligheid, toezicht en handhaving. Hiervoor dienen diverse documenten als uitgangspunt, zoals de leidraad Samenwerken aan goed bestuur en toezicht, de routekaart Toezicht, Handhaving en Naleving Wmo 2025 en Jeugdwet, het Stimuleringsprogramma Wmo Toezicht en de Strategische agenda Wmo toezicht en Jeugdwet 2030.

De rest van de raadsbrief wordt opgedeeld in 3 stukken.

1. De huidige stand van zaken met daarin de losse acties die op dit moment al worden gedaan.
2. Het opstellen van een procesbeschrijving, waarin de losse acties samen komen, er meer gesignaleerd wordt en we toewerken naar een integrale aanpak.
3. Beleidsontwikkeling, de ontwikkelingen vastleggen in een actieplan.

Huidige stand van zaken

Signalen IKZ

Het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) heeft afgelopen jaar op 8 signalen van vermoedens van zorgfraude verrijking opgevraagd bij de gemeente Leidschendam-Voorburg. Bij een verrijkingsverzoek worden samenwerkingspartners gevraagd om ervaringen rondom een zorgaanbieder te delen. Van elk signaal is op dat moment bekeken of er inwoners bekend zijn die ondersteuning ontvangen van de betrokken aanbieder. Bij 6 signalen was dat niet het geval. Bij 1 signaal werd er ondersteuning geleverd vanuit de Jeugdwet en bij 1 signaal ondersteuning vanuit de Wmo. Bij beide is vervolgens vervolgonderzoek gedaan. De verzoeken om verrijking worden altijd door de Sociale Recherche beantwoord. Als alle samenwerkingspartners de verrijking hebben ingevuld ontvangt de gemeente een rapport met daarin alle informatie over de melding.

Pgb

Voor Wmo zijn in 2025 een nieuwe verordening en beleidsregels vastgesteld. In de verordening is een budgetplan toegevoegd en in de beleidsregels zijn kwaliteitseisen voor zorgaanbieders opgenomen. Hiermee is het mogelijk om vóór de start van de ondersteuning de zorgaanbieder beter te controleren. Een kwaliteitseis is ook dat de geleverde ondersteuning altijd periodiek door de zorgaanbieder moet worden verantwoord. Dit geeft inzicht in de kwaliteit van de geleverde inzet.

Daarnaast vindt iedere 6 maanden op basis van een steekproef pgb-controle plaats. Hierbij wordt gecontroleerd of de zorgaanbieder zich aan de gestelde doelen en ureninzet in de beschikking en de zorgovereenkomst houdt. Op grond van relevante signalen vindt extra controle plaats.

In de nieuwe jeugdhulpverordening worden, onder voorbehoud van vaststelling door de gemeenteraad, kwaliteitseisen aan uitvoerders van jeugdhulp gesteld. Daarbij worden signalen, al dan niet bekend bij onder andere het IKZ, meegenomen. Daarnaast vindt bij iedere verstrekking van een pgb periodiek en steekproefsgewijs een controle plaats op de doel- en rechtmatigheid van het gebruik van het pgb.

Facturatie van gecontracteerde zorgaanbieders

Voor Wmo en jeugd bestaan data dashboards waarin facturaties van zorgaanbieders zichtbaar zijn voor de gemeente. De data-analist Wmo en Jeugd controleert deze dashboards en bekijkt de declaratiepatronen. Bij afwijkingen volgt nadere actie door de contractmanager.

Screening nieuwe zorgaanbieders

Bij Wmo begeleiding is sinds de aanbesteding in 2024 opgenomen dat nieuwe zorgaanbieders gescreend kunnen worden, onder meer met toepassing van een integriteitsonderzoek op grond van de Wet Bibob. Bij de contracten voor huishoudelijke ondersteuning wordt in 2026 uitgezocht of de Bibob-clausule kan worden opgenomen in een addendum als toevoeging op het lopende contract.

Bij jeugd zijn er uitsluitingsgronden en minimum geschiktheidseisen waar aanbieders van jeugdhulp aan moeten voldoen. Deze eisen worden verder aangescherpt bij de nieuwe aanbesteding waarbij een integriteitstoets op grond van de Wet Bibob mogelijk is. Startende aanbieders van jeugdhulp moeten zich melden bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) waarna inspectie wordt ingepland. Vanuit de gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden worden declaratiegedrag, financiële resultaten en de concernrelaties gedurende de looptijd periodiek gecheckt om tijdig te kunnen anticiperen op opvallende afwijkingen. Contractueel is materiële controle en fraudeonderzoek mogelijk.

Selectie medewerkers met toegang tot het IKZ-portaal

De gemeente is aangesloten op het IKZ-portaal. De verzoeken tot verrijking die hier binnen komen, worden door de sociale recherche opgepakt en verder in de organisatie uitgezet. Er wordt een instructie opgesteld met betrekking tot de bevoegdheid om het IKZ-portaal te raadplegen. Daarbij wordt bekeken of de huidige werkwijze afdoende is, of dat aanpassingen noodzakelijk zijn.

Een procesbeschrijving ‘Van signaal naar handelingsperspectief’

Om te zorgen dat de afzonderlijke acties worden omgezet naar een goede integrale aanpak is het belangrijk dat er een procesbeschrijving komt. Deze procesbeschrijving moet er voor zorgen dat

signalen opgemerkt worden en dat waar deze ook binnenkomen ze altijd de juiste opvolging krijgen.

De huidige stand van zaken zoals hierboven beschreven wordt dan ook meegenomen in de procesbeschrijving 'Van signaal naar handelingsperspectief'. Gestart wordt met bewustwording van alle betrokken medewerkers, zoals administratie, consultants en contractmanagers. Daarmee kan het proces in de praktijk ook direct worden getoetst en wordt inzichtelijk waar verbetering of verandering noodzakelijk is. Bij het opstellen van de procesbeschrijving en het vergroten van de bewustwording wordt gebruik gemaakt van bestaande landelijke instrumenten, zoals overzichten van mogelijke indicatoren van zorgfraude.

Toezicht intern en extern

Ook wordt er gekeken naar de aansluiting op het bestaande toezicht, wat kan er beter of anders? Toezicht dient te worden onderscheiden in toezicht Jeugdwet en toezicht Wmo. Het toezicht bestaat uit twee vormen: kwaliteitstoezicht en rechtmatigheidstoezicht. Deze raken elkaar in de praktijk: als een zorgaanbieder te laag geschoold personeel inzet is dit onrechtmatig en heeft dit ook gevolgen voor de kwaliteit. Het toezicht is als volgt ingericht:

Taak	Voor Wmo	Voor Jeugdwet
Kwaliteitstoezicht	Belegd bij GGD Haaglanden	Belegd bij de IGJ
Toezichthouder vanuit gemeente	Sociale recherche	Sociale recherche
Zicht op kwaliteit en rechtmatigheid	- Meezo voert specifiek voor huishoudelijke ondersteuning kwaliteits- en cliënttevredenheids-onderzoeken uit - Interne controles vanuit Kwaliteit in Controle (KIC)	- Samenwerking tussen Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden en gemeente vanuit contractmanagement, declaratieverkeer en jaarverantwoordingen - Bij twijfel is afstemming met de IGJ mogelijk

De GGD en de IGJ voeren voor de Wmo en de Jeugdwet het kwaliteitstoezicht uit. Hierbij wordt gevraagd (op verzoek van gemeenten) en ongevraagd (eigen initiatief GGD/IGJ) onderzoek gedaan naar zorgaanbieders. De gemeente ontvangt van beide onderzoeken achteraf bericht met de uitkomsten.

Voor een goede procesbeschrijving die ook daadwerkelijk zorgt voor handelingsperspectief, moet goed worden afgestemd met alle betrokken partijen en medewerkers. Een signaal moet snel op de juiste plek terecht komen om onderzocht te worden. Kwalitatief goede en betrouwbare ondersteuning voor inwoner moet dan ook altijd centraal blijven staan.

Voor de gehele inrichting van toezicht (Wmo c.q. jeugd, kwaliteitstoezicht en rechtmatigheidstoezicht) dienen eerst de volgende keuzes te worden gemaakt:

- a. Op welke schaal wordt het toezicht ingericht (lokaal of regionaal)?
- b. Hoe kan samenhang tussen kwaliteits- en rechtmatigheidstoezicht worden georganiseerd?
- c. Welke vormen van toezicht worden onderscheiden (proactief en/of reactief)?

Wat hiermee samenhangt, is de relatie tussen toezicht en handhaving alsook de relatie tussen fraude en ondermijning. Hierop wordt verder ingegaan bij het onderdeel 'beleidsontwikkeling'. Om in de verdere uitwerking te ondersteunen bij het maken van de juiste keuzes, dienen de volgende documenten als hulpmiddel: Routekaart VNG, Keuzewijzer Wmo toezicht en de Strategische agenda Toezicht Wmo en Jeugdwet. Aanvullend kan de regioadviseur Zorgfraude van de VNG adviseren.

Beleidsontwikkeling

Naast de procesbeschrijving is het ook van belang de aanpak wordt vastgelegd in beleid. In 2025 zijn het Actieplan Jeugd, het Inkoopkader Jeugdzorg en het Wmo Beleidsplan inclusief Uitvoeringsprogramma Wmo vastgesteld. Ook wordt in 2026 een nieuwe jeugdhulpverordening vastgesteld. Daarnaast wordt er nieuw handhavingsbeleid opgesteld, waarin het toezicht Wmo en Jeugd verder wordt uitgewerkt.

Een aanverwante ontwikkeling is de Nota Veiligheid van de afdeling Veiligheid, Toezicht en Handhaving die in 2026 wordt geëvalueerd en opnieuw wordt vastgesteld. Hierin is ook het thema ondermijning opgenomen. Voor dit thema wordt, samen met het RIEC, een jaarprogramma opgesteld in aanloop naar de ontwikkeling van de nieuwe Nota Veiligheid. Dit jaarprogramma dient ter vergroting van de bewustwording/meldingsbereidheid onder ambtenaren en om de verbinding te verbeteren met alle afdelingen rond het thema ondermijning.

Naast het opstellen van een volledige procesbeschrijving en de inrichting van het toezicht moet al het voorgaande worden vastgelegd in een actie/beleidsplan. Handhaving en toezicht gaan daarbij hand in hand. Er moet derhalve een integraal actieplan toezicht en handhaving Wmo en jeugd worden opgesteld, dat naar verwachting in 2027 gereed is. Er wordt gestart met bewustwording en het ophalen van signalen. Dit is een doorlopend proces.

Voor de uitvoering van het nieuwe actieplan en verdere intensivering van preventie en aanpak van zorgfraude is (mogelijk) eerst een investering noodzakelijk. Dit was in het Wmo beleidsplan reeds aangekondigd en zal gedurende de beleidsontwikkeling verder inzichtelijk worden. De landelijke proeftuinen laten echter zien dat een investering in de aanpak tegen zorgfraude op termijn lonend is.

Datum 7 juli 2026
Nummer 4613
Pagina 6/6

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

R.J. den Haan
secretaris

M.W. Vroom
burgemeester

Bijlage behorende bij deze raadsbrief:
4613 Motie 893 preventie en aanpak zorgfraude